Samling af Afgørelser

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT
N. JÄÄSKINEN
fremsat den 14. juni 2012[1]

Sag C-56/11

Raiffeisen-Waren-Zentrale Rhein-Main eG
mod
Saatgut-Treuhandverwaltungs GmbH

(anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Oberlandesgericht Düsseldorf (Tyskland))

»EF-sortsbeskyttelse — forordning (EF) nr. 2100/94 — artikel 14 — landbrugsundtagelse — forordning (EF) nr. 1768/95 — artikel 9 — forarbejdningsvirksomhed — oplysningspligt, der påhviler denne virksomhed over for indehaveren af en sortsbeskyttelse — pligtens tidsmæssige udstrækning — anmodning om oplysninger fremsat af indehaveren af en sortsbeskyttelse — betingelser — holdepunkter, som giver indehaveren ret til oplysninger — ikke pligt til at fremlægge beviser for, at der foreligger sådanne holdepunkter«

I – Indledning

1. Oberlandesgericht Düsseldorf (Tyskland) har med anmodningen om en præjudiciel afgørelse stillet spørgsmål om fortolkningen af artikel 14, stk. 3, i forordning (EF) nr. 2100/94[2] (herefter »grundforordningen«) om EF-sortsbeskyttelse og artikel 9, stk. 3, i forordning (EF) nr. 1768/95[3] (herefter »gennemførelsesforordningen«) om gennemførelsesbestemmelser vedrørende landbrugsundtagelsen i grundforordningens artikel 14, stk. 3.

2. De præjudicielle spørgsmål er blevet stillet i en tvist mellem et andelsselskab ved navn Raiffeisen-Waren-Zentrale-Rhein-Main eG (herefter »Raiffeisen«), der er en forarbejdningsvirksomhed, og et andet selskab, Saatgut-Treuhandverwaltungs GmbH (herefter »STV«), som er et organ, der repræsenterer interesserne hos indehaverne af sortsbeskyttelse[4]. Tvisten vedrører en anmodning om oplysninger, der er fremsat af STV over for Raiffeisen i medfør af grundforordningens artikel 14, stk. 3, sjette led, og gennemførelsesforordningens artikel 9, stk. 2 og 3, med henblik på at få oplysninger om visse løbende produktionsår for certificerede frø.

3. De præjudicielle spørgsmål viser det trekantsforhold, der er mellem indehaverne af sortsbeskyttelse, de landbrugere, der gør brug af undtagelsen i grundforordningens artikel 14 – ligeledes kendt som »landbrugsundtagelsen« – og forarbejdningsvirksomheder, over for hvilke indehaverne i forbindelse med den ordning, der er indført med landbrugsundtagelsen, kan fremsætte anmodninger om oplysninger vedrørende de sorter, som tilhører indehaverne, og som er genstand for forarbejdning.

1 — Originalsprog: fransk.
2 — Rådets forordning af 27.7.1994 (EFT L 227, s. 1).
3 — Kommissionens forordning af 24.7.1995 (EFT L 173, s. 14).
4 — For nærmere oplysninger om STV's aktiviteter, jf. dom af 11.3.2004, sag C-182/01, Jäger, Sml. I, s. 2263, præmis 17.

4. Der er her tale om en anmodning om præjudiciel afgørelse, som er en del af en række præjudicielle anmodninger fremsat af de tyske retter vedrørende fortolkningen af grundforordningen og gennemførelsesforordningen [5]. Den foreliggende anmodning vedrører nærmere bestemt dels den tidsmæssige udstrækning af den oplysningspligt, der påhviler forarbejdningsvirksomheden over for indehaveren af en sortsbeskyttelse, dels de betingelser, som en anmodning om oplysninger, indehaveren har fremsat over for forarbejdningsvirksomheden, skal opfylde.

II – De relevante retsforskrifter

A – *Grundforordningen*

5. Ifølge grundforordningens artikel 11, stk. 1, tilkommer retten til EF-sortsbeskyttelse forædleren, der defineres som »den person, der har frembragt eller fundet og udviklet sorten, eller dennes successor«.

6. Under overskriften »EF-sortsbeskyttelsens retsvirkninger« bestemmer grundforordningens artikel 13 følgende:

»1. EF-sortsbeskyttelsen bevirker, at indehaveren eller indehaverne af EF-sortsbeskyttelsen, i det følgende benævnt »indehaveren«, har ret til at foretage de i stk. 2 nævnte handlinger med hensyn til den pågældende sort.

2. Uden at dette indskrænker anvendelsen af artikel 15 og 16, kræver følgende handlinger tilladelse fra indehaveren, hvis der benyttes sortsbestanddele eller udbytte af den beskyttede sort, i det følgende under ét benævnt »materiale«:

a) produktion eller reproduktion (formering)

[…]

Indehaveren kan knytte betingelser eller begrænsninger til sin tilladelse.

[…]«

7. Landbrugsundtagelsen er fastsat i grundforordningens artikel 14, stk. 1, med følgende ordlyd:

»Uanset artikel 13, stk. 2, og med det formål at opretholde landbrugsproduktionen, er det tilladt landbrugere med henblik på formering på marken på deres egne bedrifter at anvende udbytte, som de har tilvejebragt ved på deres egne bedrifter at plante formeringsmateriale af en sort, bortset fra hybrider og syntetiske sorter, der er omfattet af EF-sortsbeskyttelse.«

8. De betingelser, som giver landbrugsundtagelsen virkning, og som sikrer forædlerens og landbrugerens legitime interesser, er reguleret i forordningens artikel 14, stk. 3. Denne bestemmelses andet og sjette led bestemmer bl.a.:

»– [D]et skal være tilladt landbrugeren selv at forarbejde eller at få forarbejdet høstudbyttet med henblik på udsåning […]

5 — Jf. dom af 10.4.2003, sag C-305/00, Schulin, Sml. I, s. 3525, Jäger-dommen, samt dom af 14.10.2004, sag C-336/02, Brangewitz, Sml. I, s. 9801, og af 8.6.2006, forenede sager C-7/05 - C-9/05, Deppe m.fl., Sml. I, s. 5045. Jf. ligeledes mit forslag til afgørelse i sag C-509/10, Geistbeck, hvori Domstolen afsagde dom den 5.7.2012.

– [I]ndehaveren skal efter anmodning have relevante oplysninger fra landbrugere og leverandører af forarbejdningstjenesteydelser […]«

B – *Gennemførelsesforordningen*

9. Gennemførelsesforordningens artikel 2 har følgende ordlyd:

»1. De i artikel 1 omhandlede nærmere regler gennemføres såvel af indehaveren, der repræsenterer forædleren, som af landbrugeren på en sådan måde, at begge parters legitime interesser beskyttes.

2. De legitime interesser anses ikke for at være beskyttet, hvis en eller flere af disse interesser skades uden hensyntagen til behovet for at opretholde en rimelig ligevægt mellem alle disse interesser eller til behovet for, at formålet med en given regel og de faktiske virkninger af dens gennemførelse står i forhold til hinanden.«

10. Nævnte forordnings artikel 9, stk. 2 og 3, vedrører de oplysninger, som forarbejdningsvirksomheden skal give indehaveren af sortsbeskyttelse, hvis der ikke er indgået nogen kontrakt mellem indehaveren og virksomheden:

»2. […] [F]orarbejdningsvirksomheden [skal], uden at dette i øvrigt indskrænker oplysningskravene i andre EF-bestemmelser eller i medlemsstaternes lovgivninger, på anmodning af indehaveren afgive en erklæring til denne med de relevante oplysninger. Følgende forhold anses for at være relevante:

a) forarbejderens navn og bopæl samt den officielle adresse på hans virksomhed

b) angivelse af, hvorvidt forarbejdningsvirksomheden som tjenesteydelse har forarbejdet høsten af én eller flere af indehaverens sorter med henblik på udsåning, såfremt sorten eller sorterne var angivet over for forarbejdningsvirksomheden eller på anden måde var denne bekendt

c) hvis forarbejdningsvirksomheden har leveret en sådan tjenesteydelse, mængden af det høstede produkt af den eller de pågældende sorter, som med henblik på udsåning er blevet forarbejdet af forarbejdningsvirksomheden, og den samlede mængde, der er opnået ved forarbejdningen

d) dato og sted for den i litra c) omhandlede forarbejdning

e) navn og adresse på den eller de personer, som de i litra c) omhandlede forarbejdningstjenesteydelser er leveret til, samt de respektive mængder.

3. Oplysningerne i henhold til stk. 2, litra b), c), d) og e), skal vedrøre det løbende produktionsår og et eller flere af de tre
[6] foregående produktionsår, for hvilket indehaveren ikke tidligere har fremsat en anmodning i henhold til stk. 4 eller 5; det første produktionsår, som oplysningerne skal vedrøre, skal dog være det, i hvilket den første af sådanne anmodninger blev fremsat vedrørende den eller de pågældende sorter og den pågældende forarbejdningsvirksomhed.

4. Artikel 8, stk. 4, finder tilsvarende anvendelse.

[…]«

6 — Taldordet »tre« findes ikke i den franske sprogversion af gennemførelsesforordningen. Jf. punkt 25 ff. i dette forslag til afgørelse.

III – Tvisten i hovedsagen, de præjudicielle spørgsmål og retsforhandlingerne for Domstolen

11. Raiffeisen er en kooperativ landbrugscentral, som tilbyder landbrugerne forarbejdning af såsæd, hvormed selskabet foretager emballering af høstudbytte med henblik på oplagring heraf og fremtidig udsåning.

12. Disse tjenesteydelser tilbydes dels indehaverne af sortsbeskyttelse – navnlig repræsenteret af STV, der er en organisation for indehavere af sortsbeskyttelse – som i forbindelse med udsåning på kontrakt foretager formering af certificerede frø med henblik på markedsføring heraf, dels de landbrugere, som foretager udsåning af frø i medfør af landbrugsundtagelsen i grundforordningens artikel 14, stk. 3.

13. Det fremgår af forelæggelseskendelsen, at Raiffeisen for forskellige landbrugeres regning har foretaget forarbejdning i produktionsårene 2005/2006 og 2006/2007 i forbindelse med udsåning i henhold til kontrakt for indehavere af sortsbeskyttelse, der er repræsenteret af STV.

14. STV rettede efter erklæringer om udsåning, som de pågældende landbrugere afgav over for STV, to rækker anmodninger om oplysninger til Raiffeisen vedrørende den forarbejdning, som selskabet foretog. En del af anmodningerne blev fremsat efter det pågældende produktionsårs udløb.

15. Raiffeisen besvarede ikke disse anmodninger positivt, idet selskabet i denne henseende påberåbte sig tre rækker begrundelser for afslaget. For det første var selskabet af den opfattelse, at anmodningen om oplysninger skal indeholde elementer, som angiver, at selskabet har foretaget forarbejdning, der er omfattet af oplysningspligten i grundforordningens artikel 14, stk. 3, sjette led. For det andet var selskabet af den opfattelse, at kun de anmodninger om oplysninger, der var fremsat inden for det produktionsår, som oplysninger vedrørte, var retligt relevante. For det tredje kunne der ikke udledes noget holdepunkt for en eventuel udsåning af frø af den forarbejdning, der havde fundet sted i forbindelse med en udsåning på kontrakt for indehaverens regning.

16. STV anlagde sag mod Raiffeisen med henblik på at gennemtvinge anmodningerne om oplysninger. Førsteinstansen tog STV's anmodninger om oplysninger til følge, idet den antog, dels at der ikke var nogen præklusionsfrist for fremsættelse af anmodninger om oplysninger, dels at erklæringerne om udsåning på kontrakt udgjorde tilstrækkelige holdepunkter for at udløse den oplysningspligt, der påhviler tjenesteyderen, for så vidt som den landbruger, der foretager en udsåning på grundlag af en formeringskontrakt, råder over den konkrete mulighed for at gennemføre en udsåning af frø på bedriften. Raiffeisen har iværksat appel til prøvelse af denne dom ved Oberlandesgericht Düsseldorf.

17. I denne sammenhæng har Oberlandesgericht Düsseldorf ved afgørelse, som Domstolen modtog den 8. februar 2011, besluttet at udsætte sagen og stille Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Kan den forpligtelse, der påhviler en forarbejdningsvirksomhed til at give oplysninger, og som reguleres i [grundforordningens] artikel 14, stk. 3, sjette afsnit, og i [gennemførelsesforordningens] artikel 9, stk. 2 og 3, kun gøres gældende, når indehaveren af sortsbeskyttelsen har fremsat sin anmodning om oplysninger til forarbejdningsvirksomheden før udløbet af det produktionsår, anmodningen vedrører (ved flere år: af det sidste år)?

2) Såfremt første spørgsmål besvares bekræftende:

Er der tale om et »rettidigt« fremsat oplysningskrav, når indehaveren af sortsbeskyttelsen i sin anmodning blot gør gældende, at han er i besiddelse af informationer, der giver holdepunkter for at antage, at forarbejdningsvirksomheden – med henblik på udsåning – har forarbejdet eller planlagt at forarbejde et høstudbytte, som en landbruger – angivet med navns nævnelse i anmodningen – har opnået ved dyrkning af formeringsmateriale fra den beskyttede sort, eller

skal de i anmodningen påberåbte informationer desuden dokumenteres over for forarbejdningsvirksomheden (f.eks. ved fremsendelse af en kopi af landbrugerens erklæring om udsåning)?

3) Er der tale om informationer, der giver holdepunkter for at udløse en forarbejdningsvirksomheds oplysningspligt, når forarbejdningsvirksomheden i sin egenskab af repræsentant for indehaveren af sortsbeskyttelsen udfører en kontrakt om formering af brugsfrø af den beskyttede sort, som denne sidstnævnte har indgået med en landbruger, der forestår formeringen, og landbrugeren inden for rammerne af gennemførelsen af formeringsaftalen rent faktisk får mulighed for at anvende en del af disse frø til udsåningsformål?«

18. Parterne i hovedsagen, den spanske regering og Kommissionen har indgivet skriftlige indlæg. Parterne i hovedsagen og Kommissionen var repræsenteret under retsmødet den 15. marts 2012.

IV – Analyse

A – *Indledende bemærkninger*

19. Indledningsvis er det nyttigt at fremhæve hovedelementerne i den ordning, der ligger bag landbrugsundtagelsen. Ifølge Domstolens praksis skaber grundforordningens artikel 14 en ligevægt mellem dels interesserne hos indehaverne af en sortsbeskyttelse, dels landbrugernes interesser.

20. Landbrugsundtagelsen, som omfatter landbrugeres ret til dyrkning uden indehaverens forudgående tilladelse af høstudbytte opnået ved udsåning af formeringsmateriale af en sort, der er omfattet af undtagelsen, kombineres med en oplysningspligt, som påhviler landbrugerne, og en pligt til at betale et rimeligt vederlag til indehaveren af en sortsbeskyttelse, hvilket gør det muligt at sikre landbrugernes og indehavernes gensidige legitime interesser i deres direkte kontakt med hinanden [7].

21. Hvad derimod angår forarbejdningsvirksomheders rolle præciseres det i grundforordningens artikel 14, stk. 3, andet led, at det skal være tilladt landbrugeren selv at forarbejde eller at få forarbejdet høstudbyttet med henblik på udsåning. Tjenesteyderens ret til at forarbejde høstudbyttet er således afledt af landbrugsundtagelsen [8]. Den oplysningspligt, der påhviler forarbejdningsvirksomhederne, såsom Raiffeisen i denne sag, over for indehaveren, bygger på grundforordningens artikel 14, stk. 3, sjette led. Pligtens omfang og vilkår er præciseret i gennemførelsesforordningens artikel 9.

22. Ånden i det krav om ligevægt, der ligger bag den ordning, der er indført med grundforordningens artikel 14 og gennemførelsesforordningen, skal dermed bevares i erindringen ved undersøgelsen af de præjudicielle spørgsmål.

7 — Jf. i denne retning Brangewitz-dommen, præmis 43. Jf. ligeledes punkt 46 i mit forslag til afgørelse i Geistbeck-sagen.

8 — Brangewitz-dommen, præmis 44.

B – *Oplysningspligtens tidsmæssige udstrækning*

23. Domstolen har allerede haft anledning til at udtale sig om oplysningspligten for forarbejdningsvirksomheder. Ifølge Domstolen bør indehaveren have ret til at anmode en forarbejdningsvirksomhed om oplysninger vedrørende sine sorter, som er omfattet af landbrugsundtagelsen, så snart indehaveren har holdepunkter for, at forarbejdningsvirksomheden har forarbejdet eller har til hensigt at forarbejde høstudbytte erhvervet ved udsåning af formeringsmateriale af en sådan sort med henblik på udsåning [9].

24. Domstolen har imidlertid ikke udtalt sig om de tidsmæssige aspekter af den oplysningspligt, der påhviler tjenesteyderen i henhold til gennemførelsesforordningens artikel 9, stk. 3, og som er genstanden i denne sag.

1. Den periode, der er dækket af anmodningen

25. Jeg bemærker først, at gennemførelsesforordningens artikel 9, stk. 2, præciserer indholdet af de oplysninger, der er genstand for forarbejdningsvirksomhedens pligt. Samme artikels stk. 3 regulerer den periode, som de oplysninger, der skal gives i medfør af nævnte stk. 2, andet punktum, vedrører. Denne periode svarer i princippet til det løbende produktionsår og et eller flere af de tre foregående produktionsår i overensstemmelse med første sætningsled i nævnte stk. 3 [10].

26. Det skal i denne henseende anføres, at sprogversionerne af forordningens artikel 9, stk. 3, er forskellige. Selv om hovedparten af sprogversionerne, såsom den spanske, danske, tyske, engelske, italienske, ungarske, finske og svenske sprogversion, henviser til et eller flere af de *tre* foregående produktionsår, udelader den franske version talordet »tre«.

27. Hvis der blot henvises til den franske sprogversion, kan man derfor få den opfattelse, at mulighederne for at fremsætte en anmodning om oplysninger ikke er begrænset i tid. Eftersom det imidlertid ikke er muligt med sikkerhed at udlede sådanne konklusioner udelukkende henset til denne forskel, skal den pågældende bestemmelse undersøges i sin sammenhæng under hensyntagen til navnlig dens formål [11].

28. Gennemførelsesforordningen tilsigter, således som det udtrykkeligt fremgår af artikel 2, stk. 2, at skabe en ligevægt mellem indehavernes og landbrugernes interesser. Fra denne synsvinkel ville det efter min opfattelse ligeledes være i strid med en sådan ligevægt at fortolke nævnte forordnings artikel 9, stk. 3, således, at en anmodning om oplysninger kan henholde sig til et ubegrænset antal foregående produktionsår. Med henblik på at overholde ligevægten mellem de berørte interesser skal der tages udgangspunkt i princippet, hvorefter den i artikel 9 omhandlede anmodning om oplysninger kan dække op til tre foregående produktionsår.

29. Herudover ville det være i strid med kravene til forarbejdningsvirksomhedernes retssikkerhed, fordi de ville blive pålagt tidsubegrænset at opbevare de oplysninger, som indehaverne eventuelt kunne kræve.

9 — Brangewitz-dommen, præmis 53. Jf. ligeledes Schulin-dommen, præmis 63.

10 — Ifølge gennemførelsesforordningens artikel 7, stk. 2, begynder produktionsåret den 1.7. i et år og afsluttes den 30.6. i det efterfølgende kalenderår.

11 — Således som det fremgår af Domstolens praksis, kræver nødvendigheden af en ensartet fortolkning af de sproglige versioner af en bestemmelse i EU-retten, at den pågældende bestemmelse, når der er uoverensstemmelse mellem versionerne, skal fortolkes på baggrund af den almindelige opbygning af og formålet med det regelsæt, som den indgår i. Jf. i denne henseende bl.a. dom af 15.12.2011, sag C-585/10, Møller, endnu ikke trykt i Samling af Afgørelser Sml. I, s. 13407, præmis 26 og den deri nævnte retspraksis.

30. Denne fortolkning støttes i øvrigt af en læsning af gennemførelsesforordningens artikel 8, stk. 3. Det er korrekt, at denne artikel regulerer den oplysningspligt, der påhviler landbrugeren, men da dens ordlyd er næsten identisk med samme forordnings artikel 9, skal der drages en parallel herimellem. Jeg bemærker i denne henseende – i lighed med Kommissionen – at forekomsten af ordet »tre« i den tilsvarende bestemmelse i nævnte forordnings artikel 8, stk. 3 – selv i den franske version heraf – kan fortolkes som udtryk for lovgiverens hensigt om at begrænse anmodningen om oplysninger i tid i overensstemmelse med formålet om at skabe en ligevægt mellem de af forordningen beskyttede interesser.

2. Begrænsningerne vedrørende den periode, der er omfattet af anmodningen

31. Det fremgår af ordlyden af gennemførelsesforordningens artikel 9, stk. 3, at den periode, som den oplysningspligt, der påhviler tjenesteyderen, henviser til, er underlagt en dobbelt begrænsning. For det første ophører pligten i medfør af forordningens artikel 9, stk. 3, første sætningsled, for ethvert produktionsår, for hvilket indehaveren allerede har fremsat en anmodning.

32. For det andet præciserer gennemførelsesforordningens artikel 9, stk. 3, andet sætningsled, ligeledes, at det første produktionsår, som oplysningerne skal vedrøre, er det, »i hvilket den første af sådanne anmodninger blev fremsat vedrørende den eller de pågældende sorter og den pågældende forarbejdningsvirksomhed« [12].

33. Den oplysningspligt, der påhviler forarbejdningsvirksomheden, er således betinget af, at indehaveren fremsætter en anmodning om oplysninger. Herudover vedrører denne anmodning i første omgang kun det produktionsår, hvorunder indehaveren påberåber sig sin ret til at få oplysninger. Endvidere kan der i medfør af gennemførelsesforordningens artikel 9, stk. 3, første sætningsled, kræves oplysninger for en periode, der udstrækker sig til de tre foregående produktionsår, på betingelse af, at indehaveren allerede har rettet en anmodning om oplysninger mod forarbejdningsvirksomheden i løbet af det første af de foregående produktionsår.

34. Når der med andre ord er tale om den første anmodning vedrørende en eller flere sorter, kan anmodningen kun vedrøre det produktionsår, hvorunder anmodningen blev fremsat over for denne virksomhed. Henset til behovet for at garantere ligevægten mellem de berørte interesser skal den forarbejdningsvirksomhed, som endnu ikke har modtaget en anmodning om oplysninger vedrørende en sort, således beskyttes mod enhver oplysningspligt med tilbagevirkende kraft.

35. Det samme gælder ikke, når forarbejdningsvirksomheden tidligere har modtaget en anmodning om oplysninger vedrørende en bestemt sort. I så fald er den periode, for hvilken der skal leveres nyttige oplysninger, defineret i artiklens stk. 3, første sætningsled. Datoen for anmodningen om oplysninger og »det løbende produktionsår« udgør med andre ord udgangspunktet for beregningen af de tre foregående produktionsår, der er omfattet af en anmodning om oplysninger.

C – *De holdepunkter, som indehaveren skal fremsætte*

36. Ud over de tidsmæssige aspekter af den oplysningspligt, der påhviler forarbejdningsvirksomheden, og som netop er opregnet, vedrører anmodningen om en præjudiciel afgørelse subsidiært arten af de holdepunkter, som indehaveren skal fremsætte til støtte for anmodningen om oplysninger i overensstemmelse med gennemførelsesforordningens artikel 9, stk. 3.

12 — Hvad angår den oplysningspligt, der påhviler landbrugeren, skal det anføres, at gennemførelsesforordningens artikel 8, stk. 3, indeholder en analog bestemmelse.

37. Det skal først anføres, at forelæggelseskendelsen ikke præciserer, om der i denne sag er tale om en »første« anmodning i den i denne forordnings artikel 9, stk. 3, andet sætningsled, omhandlede forstand. Derfor skal det andet spørgsmål, hvormed den forelæggende ret har spurgt, om holdepunkterne for en udsåning eller en transaktion, som tilsigter udsåning, endvidere skal begrundes med beviser i anmodningen om oplysninger, således at den kan udløse den oplysningspligt, der påhviler tjenesteyderen, og dermed at den fremsættes inden for fristerne i den i gennemførelsesforordningens artikel 9, stk. 3, andet sætningsled, omhandlede forstand, ligeledes besvares.

1. Indehaverens pligt til at have et holdepunkt for, at tjenesteyderen har foretaget eller tilsigter at foretage forarbejdning

38. Jeg ønsker straks at anføre, at gennemførelsesforordningen ikke udtrykkeligt kræver, at indehaveren i sin anmodning opregner de holdepunkter for udsåning, som han er i besiddelse af. Det gælder ikke desto mindre, at eksistensen af de påberåbte elementer udgør en betingelse, der ikke er skriftlig, og som Domstolen har opstillet i Schulin-dommen og Brangewitz-dommen, og som under alle omstændigheder skal overholdes.

39. Jeg bemærker i denne henseende, at generaladvokat Ruiz-Jarabo Colomer i sit forslag til afgørelse i Brangewitz-sagen foretog en overbevisende sondring mellem de krav, der udløser landbrugernes oplysningspligt på den ene side og forarbejdningsvirksomhedernes oplysningspligt på den anden side [13].

40. Indledningsvis bemærkes, at generaladvokaten under henvisning til Schulin-dommen har konstateret, at indehaveren ikke kan fremsætte en anmodning til en landbruger, blot fordi han tilhører denne profession. Indehaveren skal tværtimod råde over et holdepunkt for, at landbrugeren har anvendt eller vil anvende undtagelsen i grundforordningens artikel 14 [14].

41. Hvad dernæst angår forarbejdningsvirksomheder var det generaladvokatens opfattelse, at situationen forholdt sig anderledes. Der er stor sandsynlighed for, at forarbejdningsvirksomhederne under udøvelsen af deres erhvervsvirksomhed kommer til at behandle formeringsmateriale af en beskyttet sort. Henset til, at der ikke består noget retsforhold mellem forarbejdningsvirksomheden og indehaveren, såfremt de ikke har underskrevet en kontrakt, og at landbrugerne anvender disse virksomheder, når de benytter undtagelsen, forekommer det logisk, at indehaverne kan henvende sig til enten forarbejdningsvirksomhederne eller landbrugerne for at få oplysninger med henblik på at udøve deres ret til et rimeligt vederlag. Generaladvokaten konkluderede derfor, at henset til forarbejdningsvirksomhedernes rolle inden for rammerne af landbrugsundtagelsen, bør indehaverne kunne fremsætte anmodning om oplysninger over for nævnte forarbejdningsvirksomheder, uden at indehaveren skal have holdepunkter for, at virksomhederne har forarbejdet beskyttet materiale på deres anlæg [15].

42. I henhold til dette ræsonnement skal der således foreligge flere holdepunkter ved anmodningen om oplysninger til en landbruger end i tilfælde af en anmodning til forarbejdningsvirksomheder. Domstolen forekommer imidlertid ikke at have fulgt generaladvokatens forslag, der er redegjort for ovenfor, idet den bemærkede, at indehaveren bør have ret til at anmode en forarbejdningsvirksomhed

13 — Jf. punkt 34 ff. i generaladvokat Ruiz-Jarabo Colomers forslag til afgørelse i Brangewitz-sagen.

14 — Schulin-dommen, præmis 57.

15 — Jf. punkt 37 ff. i generaladvokat Ruiz-Jarabo Colomers forslag til afgørelse i Brangewitz-sagen. Generaladvokaten bemærkede ligeledes i punkt 38 i forslaget til afgørelse, at »[n]år planteforædlere derimod henvender sig til forarbejdningsvirksomheder […], skal de først undersøge, om disse har forarbejdet såsæd af nogen af deres sorter, og i bekræftende fald undersøge mængder, datoer, steder og aftagere af tjenesteydelsen. Hvis lovgiveren havde ønsket, at indehaveren for at kontakte en leverandør af forarbejdningstjenesteydelser skulle have holdepunkter for, at der i hans anlæg var blevet behandlet beskyttet materiale [f.eks. ved hjælp af de oplysninger, som artikel 8, stk. 2, litra d), i forordning nr. 1768/95 forpligter landbrugeren til at meddele], ville artikel 9 være affattet således, at virksomheden kun behøvede at bekræfte de oplysninger, der var kendt af indehaveren. Men som det fremgår af stk. 2, litra b) og e), er dette ikke tilfældet«.

om oplysninger vedrørende sine sorter, som er omfattet af landbrugsundtagelsen, så snart *indehaveren har holdepunkter for, at forarbejdningsvirksomheden har forarbejdet eller har til hensigt at forarbejde* høstudbytte erhvervet ved udsåning af formeringsmateriale af en sådan sort med henblik på udsåning [16].

43. Det forekommer derfor, at Domstolen ikke foretog en sondring mellem de forskellige modtagere af anmodninger om oplysninger fremsat af indehaveren. Dette er grunden til, at jeg foretager min analyse ved at støtte mig til denne forudsætning.

2. Indehaverens manglende pligt til at fremsætte beviser for, at der foreligger holdepunkter

44. I henhold til Domstolens ovennævnte ræsonnement er det dermed tilstrækkeligt, at indehaveren råder over et holdepunkt for, at tjenesteyderen har foretaget forarbejdning eller påtænker at gøre det, for at han kan fremsætte en anmodning om oplysninger. Domstolen pålagde derimod ikke indehaveren at fremsætte bevis for, at der foreligger et sådant holdepunkt.

45. Hvad angår arten af de holdepunkter, som udløser dels indehaverens ret til at fremsætte en anmodning om oplysninger, dels forarbejdningsvirksomhedens pligt til at give ham oplysninger, skal først anføres den særlige betydning, som behovet for at sikre indehaverens og landbrugerens gensidige legitime interesser har i overensstemmelse med grundforordningens artikel 14, stk. 3, og gennemførelsesforordningens artikel 2.

46. Det skal i denne henseende præciseres, at forarbejdningsvirksomhedens oplysningspligt, uanset at den afhænger af landbrugerens anvendelse af undtagelsen i grundforordningens artikel 14, stk. 1, og hans beslutning om at få en forarbejdningsvirksomhed til at foretage forarbejdningen, er knyttet til den sort, den har forarbejdet, og ikke til kunden, som er landbrugeren [17]. Når indehaveren fremsætter en anmodning om oplysninger til forarbejdningsvirksomheden, har sidstnævnte derfor pligt til at forelægge de relevante oplysninger ikke kun vedrørende de landbrugere, for hvem indehaveren har holdepunkter for, at virksomheden har udført eller har til hensigt at udføre forarbejdningsvirksomhed, men også vedrørende alle andre landbrugere, for hvem den har udført eller har til hensigt at udføre forarbejdningsvirksomhed, såfremt den pågældende sort var angivet over for forarbejdningsvirksomheden eller på anden måde var denne bekendt [18].

47. Med henblik på at opfylde det krav om ligevægt, der ligger bag landbrugsundtagelsen, navnlig i forbindelse med gennemførelsesforordningen, som gennemfører denne undtagelse, skal indehaveren have ret til at anmode en forarbejdningsvirksomhed om oplysninger, så snart han råder over et holdepunkt for, at tjenesteyderen foretager eller påtænker at foretage forarbejdning af høstudbytte, der er opnået ved udsåning af formeringsmateriale af sorten med henblik på udsåning.

48. Ifølge gennemførelsesforordningens artikel 9, stk. 2, har forarbejdningsvirksomheden pligt til over for indehaveren at afgive en erklæring med de relevante oplysninger, hvis indhold er præciseret i bestemmelsen. En sådan erklæring er nødvendig, når indehaveren kun råder over ét holdepunkt for, at forarbejdningsvirksomheden har forarbejdet eller har til hensigt at forarbejde høstudbytte, som landbrugere har erhvervet ved udsåning af formeringsmateriale af en af indehaverens sorter til udsåning [19].

16 — Brangewitz-dommen, præmis 53.

17 — Brangewitz-dommen, præmis 62.

18 — Brangewitz-dommen, præmis 65.

19 — Brangewitz-dommen. præmis 61 og 63. Jf. ligeledes, hvad angår landbrugerens oplysningspligt, Schulin-dommen, præmis 63 og 64.

49. Således som det fremgår af Domstolens praksis, skal erhvervelsen af formeringsmateriale for en beskyttet plantesort fra indehaveren anses for et sådant holdepunkt[20]. På samme måde er jeg tilbøjelig til at antage, at de oplysninger, som landbrugerne fremkommer med i medfør af gennemførelsesforordningens artikel 8, kan udgøre holdepunkter, som udløser forarbejdningsvirksomhedens oplysningspligt over for indehaveren.

50. Jeg er enig med Kommissionen i, at det tilkommer medlemsstaternes retter konkret at afgøre, om der er sådanne holdepunkter i den i retspraksis omhandlede forstand. De skal ved vurderingen tage hensyn til sagens konkrete faktorer og omstændigheder. I denne henseende kan de holdepunkter, der kræves i retspraksis, f.eks. følge af en udsåning på kontrakt af en beskyttet sort, som tilsigter at producere såsæd, der kan markedsføres i forbindelse med en licens fra indehaveren.

51. Endelig skal det anføres, at kravene til de holdepunkter, som udløser indehaverens ret til oplysninger fra landbrugeren og fra forarbejdningsvirksomheden, ikke forekommer at være høje. Det forhold, at udsåning eller forarbejdning er foretaget eller i det mindste er planlagt med henblik på en sådan udsåning, kan derfor udgøre et relevant holdepunkt, eftersom det er sådanne elementer, der udløser indehaverens rettigheder i medfør af grundforordningens artikel 14, stk. 3.

V – Forslag til afgørelse

52. På baggrund af ovenstående betragtninger foreslår jeg Domstolen at besvare de af Oberlandesgericht Düsseldorf stillede præjudicielle spørgsmål således:

»1) Forarbejdningsvirksomheden skal opfylde oplysningspligten i overensstemmelse med artikel 14, stk. 3, sjette led, i Rådets forordning (EF) nr. 2100/94 af 27. juli 1994 om EF-sortsbeskyttelse og artikel 9, stk. 2 og 3, i Kommissionens forordning (EF) nr. 1768/95 af 24. juli 1995 om gennemførelsesbestemmelser vedrørende landbrugsundtagelsen i artikel 14, stk. 3, i forordning nr. 2100/94, hvis indehaveren fremsætter anmodningen om oplysninger over for ham inden udløbet af det produktionsår, der er omfattet af anmodningen, eller det sidste produktionsår, hvis den vedrører flere produktionsår. Når der er tale om en »første« anmodning i den i artikel 9, stk. 3, andet sætningsled, i forordning nr. 1768/95 omhandlede forstand, skal en sådan anmodning ikke desto mindre fremsættes under det løbende produktionsår.

2) Det er ikke nødvendigt, at en anmodning om oplysninger, der fremsættes i overensstemmelse med artikel 9, stk. 3, andet sætningsled, i forordning nr. 1768/95, ledsages af beviser for, at der foreligger de holdepunkter, der er nævnt i anmodningen om oplysninger. Det er således tilstrækkeligt, at indehaveren i anmodningen anfører, at han råder over et holdepunkt for, at tjenesteyderen har foretaget eller påtænker at foretage forarbejdning af det høstudbytte, som en given landbruger har opnået ved udsåning af formeringsmateriale af en beskyttet sort, og som han tilsigter at udså.

3) Det tilkommer den nationale ret at vurdere de faktiske forhold i den tvist, som den skal behandle, under hensyntagen til alle sagens omstændigheder for at afgøre, om der er holdepunkter for, at forarbejdningsvirksomheden har foretaget eller påtænker at foretage sådan forarbejdning.«

20 — Schulin-dommen, præmis 65.